

OZET : Asker kişinin askeri suçuna ilişkin davanın askeri yargı yerinde görülmesi gerektiği hk. Tck. 240. md.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Sadullah Yıldırım

O L A Y : Şanlıurfa 20. Mekanize Tugay Komutanlığı'nda piyade

binbaşısı olup sıkıyönetimde görevli bulunan sanığın, 14/1/1983 gününde, Suruç ilçesinde öğretmen olup karısı ile aralarında tartışma çıkan müşteki Celâl Özkan ve eşini görevi olmadığı halde, emir vererek Suruçtan Şanlıurfaya getirttiği ve hiçbir kanuni işlem yapmadan müştekiyi serbest bırakıp karısını ise yankınlarına verdiği ve böylece görevini kötüye kullandığı ileri sürülerek Türk Ceza Kanununun 240. maddesi gereğince tecziyesi istemiyle Urfa C.Savcılığı'nın 17/1/1984 günlü, 91-44 sayılı iddianamesi ile hakkında kamu davası açılmıştır.

Şanlıurfa 1.Asliye Ceza Mahkemesi : 6/11/1986 gününde, E.1984/62-K.1986/497 sayı ile: sanığın sabit olan görevi kötüye kullanma suçundan ötürü Türk Ceza Kanununun 242. maddesi uyarınca mahkumiyetine karar vermiş, bu kararın sanık ve C.Savcısı tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 4.Ceza Dairesi 27/3/1987 gününde, 1987/3194 sayı ile; (sanığın sıkıyönetim komutan yardımcısı olduğu sırada yükletilen suçu işlediği iddia olunmasına göre sıkıyönetim Kanununun 14. maddesi gereğince davaya bakmanın askeri mahkemenin görevine girdiği düşünülmeden yazılı şekilde hüküm kurulması) yönünden mahkumiyet hükmünün bozulmasına karar vermiştir.

Şanlıurfa 1.Asliye Ceza Mahkemesi : 8/6/1987 gününde, 1987/178-240 sayı ile: Yargıtay bozma ilâmına uyararak mahkemesinin görevsizliğine ve dosyanın gereği için Gaziantep Askeri Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiş ve Gaziantep 5.Zırhlı Tugay Komutanlığı Askeri Mahkemesi Kıdemli Hakimliği'nce tavgiz isteminde bulunulması üzerine Şanlıurfa 1.Asliye Ceza Mahkemesi 7/7/1987 gününde, 1987/178-240-1 sayılı ek kararı ile, görevsizliğe ve dosyanın Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'ne gönderilmesine karar vermiştir.

Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi: 18/8/1987 gününde, 1987/240-215 sayı ile: müşteki ile eşi arasındaki olayın adli bir olay olduğu ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 14. maddesine göre sıkıyönetim emrindeki asker kişilerin işledikleri tüm suçların değil, sadece "sıkıyönetim hizmet ve görevleri ile ilgili olan veya sıkıyönetim hizmet ve görevlerinin yapılması sırasında işledikleri" suçlara ait davaların sıkıyönetim askeri mahkemesinde görüleceği, sanık hernekadar olay tarihinde Şanlıurfada nöbetçi amiri olarak görevli bir asker kişi ise de, olay sıkıyönetim görevine ilişkin olmayıp adli bir olay ve sanığın bu nedenle sıkıyönetim askeri mahkemesinde yargılanması mümkün

bulunmadığı ve ayrıca sanığın asker kişi olup suçun askeri mahalde işlendiğinin kabulü halinde Askeri Ceza Kanununun 144.maddesi yoluyla tecziyesi düşünüldüğü takdirde dahi yargılamasının Gaziantep 5.Zırhlı Tugay Askeri Mahkemesi'nde yapılması gerekeceği ve sonuç olarak her halükarda sıkıyönetim mahkemesinin görevli bulunmadığı gerekçesiyle mahkemesinin görevsizliğine karar vermiştir.

Böylece askeri ve adli yargı yerlerinde verilip kesinleşen görevsizlik kararları arasında,2247 sayılı Kanunun 14. maddesinde belirlenen olumsuz bir görev uyuşmazlığı doğmuş ve dosya Diyarbakır 7.Kolordu Komutanlığı Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nın 22/11/1988 günlü, 1988/1260 sayılı yazısıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü Muammer Turan'ın Başkanlığı'nda,Adnan Hamzaoğulları,İhsan Özkaya,Casim Yılmaz,Yavuz T.Özgen,Ersin Eserol ve Duran Dinger'in katılmaları ile yaptığı 26/12/1988 günlü toplantıda,geçici raportör Hakim İsmet Köker'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan;toplantıya,Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Caner Seben'in askeri yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sıkıyönetim Kanununun 14. maddesinin 1 nci fıkrasında: "sıkıyönetim Komutanlığı emrine giren personelin, sıkıyönetim hizmet ve görevleri ile ilgili olarak veya sıkıyönetim hizmet ve görevlerinin yapılması sırasında işledikleri suçlara ait davalara bakmak görevi, sıkıyönetim askeri mahkemelerine aittir" hükmü bulunduğu gibi 3.fıkrasında da "sıkıyönetim emrindeki asker kişilerin sıkıyönetim görevine ilişkin suçlarına sıkıyönetim mahkemesinde bakılır" denilmiştir. Sanığa atılı suç Şanlıurfa ilinde 26/12/1978 tarihinde ilân olunan sıkıyönetimden sonra, sıkıyönetim uygulamasının devam ettiği 14/1/1983 tarihinde işlenmiştir.

Dosyada mevcut 14/1/1983 tarihli ve müştekinin eşinin ağabeyi olan avukat Reşat Taş tarafından, Şanlıurfa Sıkıyönetim Komutan yardımcılığına verilen dilekçede, kardeşi Emine Özkanın, eniştesi tarafından dövülüp ve hürriyetinden mahrum edildiği belirtilerek duruma acilen müdahale edilmesi ve muayene ve tedavisi yaptırılarak hürriyetinin sağlanması istenmiş ve sanık Sadullah Yıldırımın C.Savcılığındaki 4/1/1984 günlü ifadesinde, kendisinin olay tarihinde sıkıyönetim komutan yardımcısı ve tugay nöbetçi amiri olduğu ve sıkıyönetim komutan yardımcılığı yetkisini kullanarak gerekli işlemleri yaptığı belirtilmiştir.Böylece sanığa atılı suçun sıkıyönetim emrindeki asker kişinin sıkıyönetim görevi sırasında ve görevine ilişkin olması nedeniyle,davanın sıkıyönetim askeri mahkemesinde görülmesi gerekir.Ancak atılı suçun işlendiği Şanlıurfa da 19/3/1986 gününde ve bilahare dosyanın intikal ettiği Diyarbakırda 19/7/1987 tarihinde sıkıyönetimin kaldırıldığı ve bu tarihten sonra Şanlıurfa 1. Asliye Ceza Mahkemesince verilip 20/7/1987 gününde kesinleşen görevsizlik kararı üzerine dosyanın 3/8/1987 tarihinde Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı Aske-

ri mahkemesine verilmiş bulunduğu ve 1402 sayılı Kanununun 23. maddesine göre, el-
lerindeki davaları sonuçlandırmakla görevli sıkıyönetim askeri mahkemelerine, sı-
kıyönetim kaldırıldıktan sonra dava açmanın kanunen mümkün bulunmadığı gözönün-
de tutulmuştur.

353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanununun
"Genel Görev" başlığını taşıyan 9.maddesi" Askeri Mahkemeler Kanunlarında aksi
yazılı olmadıkça asker kişilerin askeri olan suçları ile bunların asker kişiler
aleyhine veya askeri mahallerde yahut askerlik hizmet ve görevleri ile ilgili
olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevlidirler" hükmünü taşımak-
tadır. Sanığın asker kişi olduğunda ve atılı suçun askeri mahalde işlendiğinde
kuşku yoktur. Bundan başka sanık hakkında görevini kötüye kullandığı ileri sürül-
müş ve 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun "Makam ve memuriyet nufuzunun sui is-
timal" başlıklı 3 ncü bab. 6.faslında 115.maddede (yukarıki maddelerde yazılan-
lardan başka hallerde memuriyetinin nufuzunu sui istimal edenler) hakkında veri-
lecek ceza belirtilmiştir. 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun 1. maddesinde belir-
tildiği üzere; Askeri Ceza Kanununda yer alan suçlar ile Türk Ceza Kanununda
yer alıp Askeri Ceza Kanununun bu kanuna atıf yaptığı suçlar, askeri suç sayı-
lır. Asker olan sanığın, askeri mahalde işlendiği ileri sürülen askeri suça ait
davanın, askeri yargı yerinde görülmesi gerekmektedir.

Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi, esas alınması gereken kı-
sa kararında, davada adli yargı yerinin görevli olduğunu belirtmiş, daha sonra
gerekçeli kararında, davada adli yargı yeri görevli olmakla beraber askeri yar-
gı yerinin görevli olması halinde dahi davanın kendi sıkıyönetim askeri mahke-
mesinde bakılamıyacağı ve Gaziantep 5.Zırhlı Tugay Komutanlığı Askeri Mahkeme-
sinde görülmesi icap ettiğini ileri sürmüştür.

Malumdurki gerek sıkıyönetim askeri mahkemeleri, gerekse normal
askeri mahkemeler, askeri yargı düzeni ve hiyerarşisi içinde kurulup görev ya-
pan mahkemelerdir. 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Ka-
nununun 30 ve 31 nci maddelerine göre, askeri mahkemeler arasında çıkacak olum-
lu ve olumsuz yetki uyumsuzlukları Askeri Yargıtay tarafından çözümlenmektedir.

Bu durumda olayın niteliği itibariyle davanın askeri yargı yerinde
çözülmesi gerekmesine binaen askeri yargı düzeni içindeki Diyarbakır Sıkıyöne-
tim 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar veril-
melidir.

Tabiidirki, adı geçen mahkemece yetkisizlik kararıyla dava dosya-
sının Gaziantep 5.Zırhlı Tugay Askeri Mahkemesi'ne gönderilmesi halinde, bu mah-
kemece de yetkisizlik kararı verilmesi durumunda 353 sayılı Kanuna göre yetki-
li askeri mahkeme, askeri Yargıtayca tespit ve tayin olunacaktır.

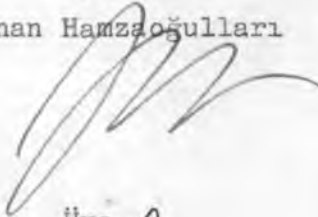
9/12

S O N U Ç : Anlaşmazlığın niteliğine göre askeri yargı yerinde çözümlenmesi gerektiğine, bu nedenle Diyarbakır Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesinin 18/8/1987 günlü, 1987/240-215 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 26/12/1988 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

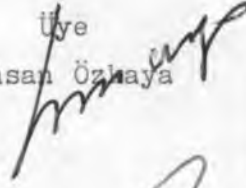
Başkan
Muammer DURAN

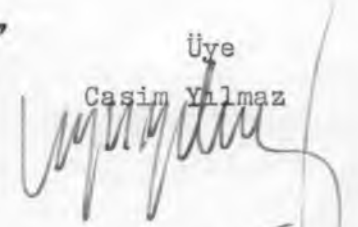
Üye
Adnan Hamzaoğulları

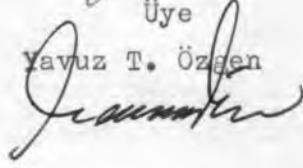
Üye
İhsan Özkaya

Üye
Casim Yılmaz

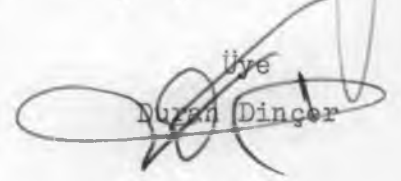
Üye
Yavuz T. Özgen

Üye
Ersin Eserol

Üye
Duran Dincer

G/T.